

Opties voor organisatie en financiering van Samen naar School klassen

Kinderen en jongeren met een beperking hebben in onderwijs meer ondersteuning nodig om zich goed te ontwikkelen dan gewone scholen doorgaans kunnen bieden. Die ondersteuning kan op verschillende manieren worden georganiseerd en gefinancierd: in aparte speciale scholen, in de vorm van individuele ondersteuning in de klas, of in de vorm van aparte speciale groepen zoals dat gebeurt bij de Samen naar School klassen.

Al die vormen komen nu al in Nederland voor, maar traditioneel ligt de nadruk op het organiseren van ondersteuning in aparte scholen of voor kinderen met ernstige beperking in zorgcentra. Die traditie van speciale scholen en afgezonderde zorggroepen wordt onderbroken. De regering wil via Passend Onderwijs de kostengroei van speciaal onderwijs afremmen. Los daarvan kiezen steeds meer ouders/jongeren met een beperking, indien mogelijk, voor regulier (inclusief) onderwijs met ondersteuning op de gewone school. Het VN-verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap, in 2016 ingevoerd in Nederland, verplicht het onderwijs om geleidelijk om te buigen naar een inclusief systeem waarbij leerlingen met een beperking naar dezelfde school gaan als hun leeftijdgenoten zonder beperking, met ondersteuning.

In deze notitie staat hoe ondersteuning kan worden georganiseerd en gefinancierd als wordt gekozen voor een Samen naar School klas, dus een apart groep binnen een gewone school. De optie dat individuele kinderen met een beperking onderdeel zijn van een gewone klas, met extra ondersteuning, is uiteraard ook mogelijk. Opties voor organisatie/financiën daarvoor worden aan het einde van dit document kort aangeduid.

Een Samen naar School klas wordt gevormd door initiatiefnemers. De klas sluit aan bij een gewone school (basis- of voortgezet onderwijs) door in hetzelfde gebouw te gaan zitten en samenwerking te zoeken met de gewone school voor uitwisseling van kennis, mankracht, en (contacten tussen) leerlingen. De nabijheid alleen al stimuleert informele samenwerking. (Zie ook www.nsgk.nl/samennaarschool.) We omschrijven hier vijf opties om de Samen naar School klas te organiseren en te financieren, en twee opties voor deelname in de gewone klas.

1: De Samen naar School klas wordt onderdeel van de reguliere school

De initiatiefnemers richten een stichting of andere rechtspersoon op die verantwoordelijkheid neemt voor de organisatie en een deel van de financiën (bijvoorbeeld voor de financiering van ondersteuning uit jeugdzorg of Wet langdurige Zorg). De leerlingen worden ingeschreven als leerling op de gewone school. De inschrijving op de gewone school betekent dat de basisfinanciering (rond 5.000 euro per leerling, prijsniveau 2015) is gegarandeerd.

De reguliere school is tegenover de inspectie verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs en OPP's (ontwikkelingsperspectieven) van de leerlingen uit de aparte groep. De basisvoorwaarden zijn dezelfde als voor alle scholen en voor door de Inspectie erkende privéscholen met de B3 status (artikel 1a1 van de Leerplichtwet): er moet een gekwalificeerde leerkracht voor de groep staan, het lesprogramma moet worden getoond en van voldoende kwaliteit zijn, inclusief verplichte burgerschapsvorming.

Het bestuur van de reguliere school bepaalt het beleid. Denkbaar is (en dat is wettelijk toegestaan) dat het bestuur van de school het onderwijs niet zelf uitvoert maar inkoop bij een derde partij, bijvoorbeeld bij de stichting die de aparte klas initieerde. Het bestuur van de reguliere school bepaalt welke leerling wordt ingeschreven en bepaalt dus ook voortbestaan en groei van de groep.

Wat betreft financiering van extra ondersteuning (bijvoorbeeld in de vorm van het beperkt houden van klassengrootte): In overleg met het SWV (Samenwerkingsverband) kan voor de leerlingen in de aparte klas een onderwijs-zorgarrangement worden afgesproken. Het SWV is volledig vrij om zelf te bepalen welke bedragen voor extra onderwijssteuning naast de basisfinanciering naar deze kinderen gaat. Voor de hand ligt om bedragen toe te kennen die vergelijkbaar zijn met het bedrag dat met een toelatingsverklaring (TLV) naar speciaal onderwijs is gemoed. Het gaat om bedragen variërend van 15.000 tot 16.000 euro voor een zmlk-leerling tot tegen de 20.000 euro voor een leerling met een fysieke beperking en bijna 27.000 euro voor een leerling met een meervoudige beperking (alle bedragen inclusief de basisbekostiging). Zorgarrangementen mogen lager of hoger zijn. De wet staat alles toe als het SWV erachter kan staan. Financieel werken zorgarrangementen neutraal uit op het niveau van het SWV. Of het geld naar scholen gaat in de vorm van TLV's of in de vorm van zorgarrangementen maakt niet uit: het geld volgt de leerling.

Een school voor basisonderwijs en een school voor voortgezet onderwijs die een VBO-opleiding (voorbereidend beroepsonderwijs) biedt, mag leerlingen van elk cognitief niveau aannemen. Andere voortgezet onderwijs scholen (vmbo-t, havo, vwo) mogen dat ook, als daarover met de inspectie afspraken worden gemaakt en duidelijk wordt gemaakt dat de leerlingen uit de aparte groep niet opgaan voor het reguliere eindexamen.¹

2: De Samen naar School klas wordt een nevenvestiging van speciaal onderwijs

Besturen van speciaal onderwijs mogen zonder beletsel nevenvestigingen oprichten en huisvesten in een gebouw van een reguliere school (mits gemeente en samenwerkingsverband toestemming geven). Een nevenvestiging mag zo klein of zo groot zijn als het speciaal onderwijs zelf wil. De kinderen in de groep van de nevenvestiging gelden als leerling van speciaal onderwijs en moeten daarom een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) hebben. Bij een toegekend TLV is automatisch financiering door het SWV gegarandeerd, variërend van 15.000 tot 16.000 euro voor een zmlk-leerling tot tegen de 20.000 euro voor een leerling met een fysieke beperking en bijna 27.000 euro voor een leerling met een meervoudige beperking (alle bedragen inclusief de basisbekostiging). Het bestuur van de speciale school bepaalt het reilen en zeilen in de nevenvestiging, dus bepaalt hoe groot de groep is, wie wordt toegelaten als leerling, is verantwoordelijk voor de OPP's, voor de kwaliteit van het onderwijs, voor het aanstellen van leerkrachten (en

¹ Het Inrichtingsbesluit WVO stelt dat scholen met elk niveau hoger dan voorbereidend beroepsonderwijs 'geschiktheid' van leerlingen *mogen* onderzoeken. Het is geen wettelijke plicht. Ook telt de inspectie leerresultaten van leerlingen met een LWOO indicatie of een andere zorgindicatie niet mee als het gaat om beoordelen slagingspercentages. Over beide is uitgebreide informatie beschikbaar bij in1school.nl of via jcsmits@dds.nl.

vervanging) en kan het volledige beleid bepalen. Het bestuur kan dus de vestiging ook weer opheffen, of aangeven dat leerlingen naar een andere vestiging over moeten gaan.

3. Symbiose-afspraken

De Samen naar School klas schrijft de leerlingen in bij zowel de reguliere school als de speciale school via de symbioseconstructie. Bij symbiose wordt verondersteld dat de leerling twee scholen bezoekt; een deel van de lestijd in de ene en het resterende deel in de andere school. De reguliere en de speciale school maken onderling afspraken over het lesprogramma, de verdeling van de tijd en hoe het beschikbare geld (basisbekostiging en TLV/zorgarrangement) over de beide scholen wordt verdeeld. De inspectie ziet erop toe dat de leerling daadwerkelijk lestijd in beide scholen doorbrengt.

4: De Samen naar School klas vormt formeel een privéschool

Initiatiefnemers richten een stichting op (of andere rechtspersoon) op die de zakelijke leiding heeft en bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid draagt voor de groep. Een privéschool kan wettelijke erkenning vragen als B3 onderwijsinstelling bij de Inspectie (op basis van artikel 1a1 van de Leerplichtwet). De Inspectie geeft die erkenning als het onderwijsprogramma van voldoende kwaliteit is, de docenten bevoegd zijn en er aandacht is voor burgerschap in het lesprogramma. De leerlingen op een privéschool voldoen aan de leerplicht. Er is géén rijksbekostiging.

Een B3-school/groep kan financiering van een onderwijsplek vragen op grond van het (concept)wetsvoorstel Onderwijs op een andere locatie (OAL). Die financiering wordt per leerling toegekend als het Samenwerkingsverband aangeeft dat er (nog) geen andere passende plek is binnen het SWV. De financiering is tijdelijk (tot het SWV een passende plek heeft gemaakt).

5. De Samen naar School klas geldt formeel als zorggroep

Het is mogelijk een groep kinderen of jongeren met een beperking als aparte klas onder te brengen in een reguliere school en de status van zorggroep te geven. Dat is alleen mogelijk als voor de kinderen/jongeren een vrijstelling van leerplicht wordt gegeven op grond van artikel 5a Leerplichtwet (vrijstelling vanwege ziekte of handicap). Vrijstelling wordt gegeven bij ernstige beperkingen waarbij de aandoening ertoe leidt dat een kind minder dan 50% van de lestijd in de klas kan doorbrengen of (een meer informele reden) als de handicap zo ernstig is dat de (speciale) school veronderstelt dat het kind niet van het lesaanbod kan profiteren. In de praktijk wordt vrijstelling verleend als er geen (speciale) school wordt gevonden die het kind accepteert of als de speciale school onvoldoende intensieve zorg kan verlenen.

Een klas met kinderen die zijn vrijgesteld zijn van leerplicht ontvangt geen financiering uit onderwijsgelden. De kosten van het lokaal en gebruik van de schoolfaciliteiten moeten worden verrekend met de school en toestemming van de gemeente is doorgaans nodig voor het mogen gebruiken van schoollokalen.

6. Ander uitgangspunt: individuele leerling met beperking in een klas

Leerlingen met een beperking hoeven niet per se groepsgewijs te integreren in een reguliere school. Een leerling met (ook een ernstige) beperking kan altijd als individuele leerling worden ingeschreven op een reguliere basisschool of een reguliere school voor voortgezet onderwijs. Inschrijving levert bekostiging op (basisbekostiging met individueel zorgarrangement); zie voor bedragen de hierboven beschreven opties). Er zijn veel scholen die hiermee ervaring hebben opgedaan.

7. Inzet zorgmiddelen uit Jeugdwet en Wet langdurige Zorg (WLZ)

Voor alle opties geldt: Leerlingen met een ernstige beperking komen in aanmerking voor extra ondersteuning voor begeleiding, persoonlijke verzorging of medische ondersteuning thuis of waar dan ook. Die ondersteuning wordt gefinancierd vanuit de Jeugdzorg of Wet ,Langdurige Zorg. Voor inzet van jeugdzorggelden is overleg met de gemeente noodzakelijk. Gemeenten hebben grote vrijheid om te bepalen hoeveel zorgbudget wordt toegekend, in welke vorm (natura of PGB) en waar het geld wordt ingezet, dus ook op scholen.

De Wet langdurige Zorg (WLZ) wordt volgens landelijke normen geïndiceerd aan jongeren met een ernstige beperking. WLZ-budget mag zonder beletsel worden ingezet op scholen ten behoeve van zorg en begeleiding. WLZ-budgetten kunnen voor kinderen oplopen tot 55.000 euro per jaar.

Medische zorg of paramedische therapieën (logopedie, ergotherapie, fysiotherapie) worden vergoed uit de zorgverzekering en mogen worden gegeven op de schoollocatie. Voor veel Samen naar Schoolklassen die zijn opgericht voor kinderen met meervoudige beperkingen, geldt dat ze grotendeels of volledig uit zorggelden worden gefinancierd. Bij een aantal Samen naar School klassen zijn inmiddels afspraken gemaakt met samenwerkingsverbanden om alle leerlingen die voorheen waren vrijgesteld van leerplicht, als gewone leerling in te schrijven op de school met individueel zorgarrangement (optie 1).

José Smits,
Oktober 2017,
jcsmits@dds.nl